

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
19η ΕΦΟΡΕΙΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Τέρμα Προφήτη Ηλία
Τ.Κ.: 42100 ΤΡΙΚΑΛΑ
Πληροφορίες: Κρ. Μαντζανά
Τηλ. : 24310-76647
Φαξ: 24310-76648
Email: 19eba@culture.gr

Τρίκαλα, 15-10-2014
Α.Π. 3994

ΠΡΟΣ: ΥΠ.ΠΟ.Α

ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ
Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων,
Μνημείων & Αρχαιογνωστικής
Έρευνας
Μπουμπουλίνας 20-22
106 82 Αθήνα

ΘΕΜΑ: «Δράσεις και Δραστηριότητες στον Αρχαιολογικό και Ιερό Χώρο των Μετεώρων».

Τα Μετέωρα τοποθετούνται γεωγραφικά στο κέντρο του Ελλαδικού χώρου στην περιοχή της Θεσσαλίας και αποτελούν ένα μοναδικό φυσικό αρχιτεκτονικό επίτευγμα, καθώς επίσης και ένα από τα πιο ισχυρά παραδείγματα της μετατροπής του χώρου σε τόπο εγκατάστασης, περισυλλογής και προσευχής. Οι βράχοι των Μετεώρων αποτελούν επίσης, ένα εξαιρετικό παράδειγμα μοναστικής αρχιτεκτονικής, που απεικονίζουν ένα σημαντικό στάδιο στην ιστορία του Χριστιανισμού στον ελλαδικό χώρο από τα τέλη του 11^{ου} και τις αρχές του 12^{ου} αιώνα, όταν οι πρώτοι ερημίτες ανεβαίνουν στους βράχους των Μετεώρων και συγκροτούν μια υποτυπώδη ασκητική πολιτεία, τη Σκήτη της Δούπιανης ή των Σταγών. Στην ακμή τους τα Μετέωρα (16^{ος} – 17^{ος} αιώνας) αποτελούνταν από 24 μονές από τις οποίες σήμερα λειτουργούν μόνο έξι. Πρόκειται για τις μονές του Μεγάλου Μετεώρου, Αγ. Στεφάνου, Αγ. Νικολάου Αναπαυσά, Ρουσάνου, Αγ. Βαρλαάμ και Αγ. Τριάδος.

Α. ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. Τα Μετέωρα κηρύχθηκαν ως προέχοντα βυζαντινά μνημεία σύμφωνα με το Β.Δ. του 1921 (ΦΕΚ 68/Α/26.4.1921) και οι ιερές μονές κηρύχθηκαν ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία σύμφωνα με την Υ.Α. 6533/25.5.1962 (ΦΕΚ 190/Β/2.6.1962), ενώ ακολούθησε η κήρυξη «της περιοχής των μονών των Μετεώρων περιλαμβανομένου του οικισμού Καστρακίου Καλαμπάκας και του τοπίου εν γένει περί τους χαρακτηριστικούς βράχους των Μετεώρων ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο και τόπος παρουσιάζων φυσικό κάλλος και ενδιαφέρων από απόψεως αρχιτεκτονικής και ιστορικής» σύμφωνα με την Υ.Α. 10977/16.5.1967 (ΦΕΚ 352/Β/31.5.1967).

2. Η Εγγραφή των Μετεώρων στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO έγινε το 1988 κατ' εφαρμογή του νόμου 1126/1981 (ΦΕΚ 32/Α/10.2.1981) «περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 23^{ην} Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως διά την Προστασίαν της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς», ενώ επικουρικός συντρέχει και η προστασία του μνημείου βάσει του Ν. 1127/1981 (ΦΕΚ 32/α/10.2.1981) «Περί κυρώσεως της εις Λονδίνον της 6^{ης} Μαΐου 1969 υπογραφείσης Ευρωπαϊκής Συμβάσεως διά την Προστασίαν της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς». Με τον Ν. 2039/1992 (ΦΕΚ 61/Α/13.4.1992) «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης»

προστατεύεται η περιοχή των Μετεώρων ως μνημείο, τόπο και αρχιτεκτονικό σύνολο, που προβλέπεται στην ανωτέρω Σύμβαση, που υπογράφηκε στη Γρενάδα το 1985 και κυρώθηκε με τον ανωτέρω Νόμο.

3. Με την Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/38963/1037/9-8-95 (ΦΕΚ 742/Β/28-8-95) έχει θεσπιστεί αδόμητη ζώνη Α', η οποία προστατεύει το φυσικό βραχώδες συγκρότημα και το διατηρεί αλώβητο από επεμβάσεις, ικανές να αλλοιώσουν το τοπίο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε η μοναστική κοινότητα των Μετεώρων και ακολούθησε η αναγνώριση της περιοχής των Μετεώρων ως ιερού χώρου με το Ν. 2351/1995 (ΦΕΚ 225/Α/1.11.1995) και τις διατάξεις αυτού (άρθρα 1 παρ. 4, 2 παρ. 1 και 2) που αφορούν στη καθιέρωση απαγορεύσεων και περιορισμών στη χρήση, την εκμετάλλευση της γης και την άσκηση επαγγελματικών και άλλων δραστηριοτήτων εντός του ιερού χώρου των Μετεώρων. Επίσης, με την Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/17267/512/4-4-1996 ορίστηκε ζώνη προστασίας Β' σε περιοχές εκτός των ορίων οικισμών Καστρακίου και Καλαμπάκας, περιλαμβάνουσα πολεοδομικούς περιορισμούς, η οποία, ωστόσο, δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Επιπλέον, με την Κ.Υ.Α. 25572/5523/14.10.1999 (ΦΕΚ 1975/Δ/4.11.1999) (ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΠΟ) καθορίστηκαν τα όρια περιοχής του ιερού χώρου των Μετεώρων, για την προστασία της πνευματικότητας του Χώρου και ειδικότερα των μνημείων της περιοχής και των κειμηλίων που βρίσκονται σ' αυτά αλλά και για τη διασφάλιση του ιδιαίτερου θρησκευτικού χαρακτήρα αυτής.

5. Τα Μετέωρα ως σύνθετο πολιτιστικό αγαθό προστατεύονται κυρίως με τον ισχύοντα Αρχαιολογικό Νόμο 3028/2002 «Περί Προστασίας Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», καθώς στο άρθρο 2, παρ. 1, 2, αναφέρεται: α) ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου, β) ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία» βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 έως 4 του ισχύοντος Αρχαιολογικού Νόμου, το οποίο αναφέρεται σε απαγορευμένες ενέργειες σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους, «απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του», ενώ «για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες αυτές απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου». Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την παρ. 7, «για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου να επιβάλλονται περιορισμοί στην χρήση και τον τρόπο λειτουργίας τους...».

6. Το σύνολο των Μετεώρων συνιστούν Αρχαιολογικό Χώρο κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. γ' του Αρχαιολογικού Νόμου. Ο Αρχαιολογικός Χώρος των Μετεώρων οριοθετήθηκε, προκειμένου να προστατευτούν όχι μόνο τα ίδια τα μνημεία, αλλά και ο περιβάλλον αυτά χώρος τους, διότι βρίσκεται σε αδιάσπαστη ενότητα μαζί τους, με την Υ.Α. ΥΠΠΟ /ΓΔΑΠΚ /ΑΡΧ/Β1/Φ32/70206/3687/ 29-8-05 (ΦΕΚ 1275/Β/12-9-05). Ακολούθησε αναοριοθέτηση με την Υ.Α ΥΠΑΙΘΠΑ /ΓΤΠ /ΓΔΑΠΚ/ ΔΒΜΑ/ ΤΑΧΜΑΕ/ 86695/20638/2984/313/20.8.2012, «Έγκριση αναοριοθέτησης της ζώνης Α' και οριοθέτησης ζωνών Β' προστασίας του αρχαιολογικού χώρου των Μετεώρων, με συντεταγμένες κατά το άρθρο 13 του Ν. 3028/2002».

Β. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

1. Κατά την επίσκεψη της Γενικής Γραμματέως του ΥΠ.ΠΟ.Α, τον Ιούλιο του 2013 πραγματοποιήθηκε αυτοψία στον αρχαιολογικό χώρο Μετεώρων προκειμένου να εξετασθούν προβλήματα που δημιουργούνται από τις «άναρχες» δράσεις - δραστηριότητες

(αναρρίχηση, base jumping ,π.χ. το γνωστό ως παραπέντε, πτήση με στολή που διαθέτει δύο φτερούγες και αλεξίπτωτο (wingsuit) κ. λ. π).

2. Στη συνέχεια και βάσει οδηγιών πραγματοποιήθηκε συνάντηση στην Διεύθυνση Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ.Α., στην οποία αποφασίστηκε να συνταχθεί από την 19^η Ε.Β.Α, ως την πλέον αρμοδία Υπηρεσία για την προστασία και φύλαξη των Μετεώρων, έγγραφο όπου θα αναφέρονται αναλυτικά προτάσεις σχετικά με περιορισμούς στις πολλές και συχνές δράσεις – δραστηριότητες, με αποδέκτες τις Ιερές Μονές των Μετεώρων, τον Σεβασμιώτατο Σταγών & Μετεώρων, την Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων και το Δήμο Καλαμπάκας. Το υπ' αριθμ. **289/04-02-2014** σχετικό έγγραφό μας, δόθηκε στους ανωτέρω αποδέκτες με αποδεικτικό παραλαβής και παράδοσης.
3. Με το υπ' αριθμ. **70/24-02-2014** έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Σταγών & Μετεώρων μας διαβιβάστηκε συνημμένως κοινό έγγραφο των Ιερών Μονών των Μετεώρων. Στο έγγραφο διατυπώνεται η σύμφωνη γνώμη του Σεβασμιωτάτου, ενώ στο κοινό επισημαίνεται, «ότι είναι σύμφωνοι με τις προτάσεις της Υπηρεσίας μας και ότι η θεσμοθέτησή τους θα συμβάλει τα μέγιστα στην εύρυθμη λειτουργία, την ανάδειξη και την ανάπτυξη του αγιομετεωρίτικου χώρου και της ευρύτερης περιοχής».
4. Σε αναμονή απαντήσεων και από τους υπολοίπους αποδέκτες ακολούθησε, από συγκεκριμένη ομάδα ατόμων (μελών της Ορειβατικής Λέσχης Καλαμπάκας), καταγισμός απαντήσεων στο διαδίκτυο και μόνον, που συνοδευόταν από ειρωνικά σχόλια και φωτογραφίες για την Προϊσταμένη της 19^{ης} Ε.Β.Α και τις Μονές. Σε μια προσπάθεια καλής θελήσεως για συζήτηση η Προϊσταμένη συνάντησε κλιμάκιο των αναρριχητών, όπου επέμεναν, ότι θα συνεχίσουν να ακολουθούν το υφιστάμενο καθεστώς της αναρρίχησης, γιατί τα Μετέωρα ανήκουν στην Καλαμπάκα ή ότι το χώρο τον θεωρούν χώρο άθλησης και μόνο και ό, τι αρνητικό συμβαίνει στα Μετέωρα προέρχεται από τους μοναχούς. Επίσης επέμεναν στο να τροποποιηθεί το υπ' αριθμ. **289/04-02-2014** έγγραφο της 19^{ης} ΕΒΑ, σύμφωνα με τα δικά τους δεδομένα.
5. Παράλληλα ανέφεραν, ότι απάντησαν στο έγγραφο και προτάθηκε να αποσταλεί και στην Εφορεία μας (σ.σ. ήδη είχε αποσταλεί στις ηλεκτρονικές εκδόσεις των τοπικών εφημερίδων και σε ιστότοπους). Το έγγραφο που έλαβε αριθμ. πρωτ. **816/27-03-2014** απεστάλη με αποστολέα «13 Σύλλογοι-Φορείς Καλαμπάκας με ταχυδρομική διεύθυνση ενός τουριστικού γραφείου, με άμεσο αποδέκτη τον Δήμο Καλαμπάκας και σε κοινοποίηση τον Υπουργό Πολιτισμού & Αθλητισμού, την Υπουργό Τουρισμού, το Υπουργείο Πολιτισμού, Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων, τον Αντιπεριφερειάρχη του Ν. Τρικάλων, την 19^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, την Ιερά Μητρόπολη Σταγών & Μετεώρων και τις Ιερές Μονές Μετεώρων και στο οποίο αναφέρουν: «**να μην υπάρξει καμία απαγόρευση σε δραστηριότητες όπως ποδηλασία, αναρρίχηση στους βράχους που δεν κατοικούνται από μοναχούς, HIGHLINE (Σχοινοβασία), BASEJUMP & WINGSUIT, ανεμοπτερισμό, φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση της περιοχής από τοπικές επιχειρήσεις & τοπικούς φορείς με σκοπό την εμπορική εκμετάλλευση, καθώς και να επιτρέπεται η ελεύθερη πρόσβαση, διάνοιξη, σηματοδότηση και χαρτογράφηση**». Το ανωτέρω μέχρι και την ημέρα της συνάντησης δεν είχε αποσταλεί στην Υπηρεσία μας.
6. Επιπροσθέτως, στα γραφεία της Εφορείας μας πραγματοποιήθηκε επίσκεψη από κλιμάκιο της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας – Αναρρίχησης για να τοποθετηθούν επί του εγγράφου αλλά η τοποθέτησή τους περιορίστηκε μόνον σε αρνητική κριτική για τον μοναχισμό των Μετεώρων, ενώ κατέθεσαν φάκελο σχετικό με την αναρρίχηση στα Μετέωρα, με σχετικά έγγραφα που απευθυνόταν μόνο προς τον Υπουργό Πολιτισμού & Αθλητισμού και τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Σταγών & Μετεώρων, ενώ δεν υπήρχε αποστολή προς την 19^η ΕΒΑ. (Έγγραφα της Ε.Ο.Ο.Α Δ.Υ/2014-91/24-01-2014 και Δ.Υ/2014-213/28-02-2014 αντίστοιχα).

Μετά την επίσκεψη και τις συζητήσεις απέστειλαν νέο φάκελο στις 26/3/2014, που έλαβε αριθμ. πρωτ. 800/26-03-2014 σχετικό με την αναρρίχηση στα Μετέωρα, όπου πάλι αναφέρονται στον εσωτερικό κανονισμό των μονών και τοποθετούνται **επί της παραγράφου 2 του υπ' αριθμ. 289/04-02-2014** εγγράφου μας που αφορά στην «Αναρρίχηση επί βράχων». Επιπλέον, αιτήθηκαν αδειάς αντικατάστασης των ασφαλειών των αναρριχητικών διαδρομών, πράγμα που τους επισημάνθηκε κατά την επίσκεψή τους στα γραφεία της 19^{ης} Ε.Β.Α (ότι οποιαδήποτε ενέργεια απαιτεί προηγούμενη άδεια από τα αρμόδια όργανα του ΥΠ.ΠΟ.Α).

7. Εν συνεχεία η Ε.Ο.Ο.Α απέστειλε έγγραφο (αριθμ. πρωτ.799/26-03-2014) με το οποίο γνωστοποίησε την πραγματοποίηση «Φεστιβάλ» ορειβατικών ντοκιμαντέρ στις 28 Σεπτεμβρίου έως και 4 Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους, με αναρριχητικές δυνατότητες της περιοχής και εκτέλεση αναρριχητικών διαδρομών. Η Εφορεία μας με το υπ' αριθμ. 2172/03-07-2014 έγγραφό της διαβίβασε τον φάκελο για την εν λόγω υπόθεση στα αρμόδια όργανα του ΥΠ.ΠΟ.Α για τη σχετική και απαραίτητη για το θέμα γνωμοδότηση. Με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ ΓΔΑΠΚ /ΔΒΜΑ/ ΤΑΧΜΑΕ/ 196926/115797/ 6862/2404/28-07-2014 Υπουργική Απόφαση, μετά από ομόφωνη Γνωμοδότηση του Κ.Α.Σ «δεν εγκρίνεται το αίτημα της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας – Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α) για διοργάνωση Διεθνούς Αναρριχητικού Φεστιβάλ, από 29 Σεπτεμβρίου έως 4 Οκτωβρίου 2014, εντός του κηρυγμένου, βάσει του Ν. 2351/95 (ΦΕΚ:225/Α'/01.11.1995) ως Ιερού Χώρου των Μετεώρων, λόγω της ελλιπούς τεκμηρίωσης του αιτήματος και διότι βρίσκεται σε τελική φάση επεξεργασίας σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος κατ' εξουσιοδότησιν του ανωτέρω Νόμου, το οποίο θα καθορίσει τις δραστηριότητες και τους περιορισμούς στο χώρο». Τέλος σας επισημαίνουμε, ότι παρά την έκδοση της ανωτέρω αναφερόμενης απόφασης, η γαλλική εταιρεία PETZL συνέχιζε να έχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα της (Petzl. com) το πρόγραμμα για την αναρριχητική δραστηριότητα στα Μετέωρα στα πλαίσια του Φεστιβάλ, το οποίο όμως δεν πραγματοποιήθηκε. Σημειωτέον, ότι εκείνη τη χρονική περίοδο διοργανώθηκε συνάντηση της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας – Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α), στην οποία η συμμετοχή ήταν ελάχιστη ως ανύπαρκτη.
8. Η Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων με το υπ' αριθμ. 211/15-7-2014 έγγραφό της γνωστοποίησε στην Υπηρεσία μας, «ότι συμφωνεί με τα διαλαμβανόμενα στο υπ' αριθμ. 289/4-2-2014 έγγραφό μας, καθώς πρόκειται για δράσεις και δραστηριότητες που αποσκοπούν στη διαφύλαξη και προστασία αυτού του σημαντικού για την περιοχή μνημείο». Επίσης επισημαίνεται «ότι πρόκειται για επικαιροποίηση ρυθμίσεων που υπάρχουν, με νέα μέτρα, που αποσκοπούν στη διασφάλιση του μετεωρίτικου χώρου από ενέργειες και δράσεις που δεν συνάδουν τόσο με τη ιερότητα του χώρου, όσο και με ένα μνημείο παγκόσμιας εμβέλειας».
9. Ο Δήμος Καλαμπάκας με την από 3-10-2014 επιστολή του Δημάρχου προς την Υπηρεσία μας, τοποθετήθηκε επί του υπ' αριθμ. 289/4-2-2014 εγγράφου μας και αναφέρει: α) «απαραίτητη είναι η θωράκιση και προστασία του ιερού και αρχαιολογικού χώρου των Μετεώρων και β) θα πρέπει να εξασφαλίζεται η δυνατότητα να πραγματοποιούνται μία σειρά δράσεων και δραστηριοτήτων ήπιας μορφής, οι οποίες θα πρέπει να υπόκεινται σε αρχές και κανόνες, να είναι συμβατές και να μη προσβάλλουν την ιερότητα των Μετεώρων ούτε την αρχαιολογική και αισθητική τους αξία, καθώς πολλές από αυτές προβάλλουν διεθνώς την περιοχή της Καλαμπάκας».

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Όπως προαναφέρθηκε, τα Μετέωρα είναι σύνθετο μνημείο και γι' αυτό προστατεύεται τόσο ως πολιτιστικό αγαθό όσο και ως τόπος φυσικού κάλλους, ενώ συγχρόνως αναγνωρίζεται και ως ιερός χώρος και κατά συνέπεια ανάλογη θα πρέπει να είναι και η διαχείρισή του. Επιπλέον, ως αρχαιολογικός χώρος διαφοροποιείται από τους λοιπούς αρχαιολογικούς χώρους, γιατί τα Μετέωρα ε-

ξακολουθούν έως τις ημέρες μας να λειτουργούν λόγω της έντονης μοναστικής παρουσίας ως ενεργό (ζωντανό) μνημείο, ως μνημείο – κέντρο μοναχισμού και λατρείας.

Το τελευταίο χρονικό διάστημα παρατηρείται αλματώδης αύξηση τουριστών - προσκυνητών αλλά και επισκεπτών που ασχολούνται με κάθε είδους δράσεις και αθλήματα, πολλά εκ των οποίων δεν συνάδουν ούτε με την ιδιότητα του αρχαιολογικού χώρου ούτε με την ιερότητα της περιοχής. Σημειώνεται δε, ότι η φύλαξη και προστασία του χώρου δεν είναι επαρκής, καθώς πέρα από την έλλειψη προσωπικού (σ.σ. υπηρετεί μόνον ένας φύλακας του αρχαιολογικού χώρου, ενώ έχουν προσληφθεί για το τρέχον έτος με σύμβαση ορισμένου χρόνου τρεις (3) φύλακες), η φύλαξη του χώρου είναι από τη φύση της δύσκολη έως αδύνατη, κυρίως λόγω της μεγάλης έκτασης (καλύπτει ακτίνα τεσσάρων χλμ.) αλλά και των βραχυστάτων σχηματισμών που δεν διευκολύνουν την παρακολούθηση των δρώμενων εντός αυτού.

Παρά την ισχύουσα νομοθεσία και παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται τόσο από την 19^η Ε.Β.Α, όσο και από τα όργανα διοίκησης των Μετεώρων, δραστηριότητες και δράσεις που ασκούνται εντός του αρχαιολογικού χώρου των Μετεώρων αυξάνονται συνεχώς και πολλές από αυτές είναι άτοπες και όχι συμβατές με τη διττή σημασία του χώρου (πολιτιστικό και φυσικό αγαθό).

Η 19^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, στα πλαίσια της προσπάθειας να διασφαλισθεί και να θωρακισθεί ο χώρος των Μετεώρων από δράσεις και δραστηριότητες που προκαλούν αρνητική προβολή σε ένα τόσο σημαντικό και σπάνιο χώρο με παγκόσμια προβολή και βάσει των διαλαμβανόμενων στην ανωτέρω Υπουργική Απόφαση και προκειμένου να μην επαναληφθούν συμβάντα που έφεραν τους εμπλεκόμενους σε δύσκολη θέση, προτείνει πέραν των όσων ισχύουν μέχρι σήμερα και τα κάτωθι:

1. Κινηματογράφηση, βιντεοσκόπηση και φωτογράφιση για επαγγελματική, εμπορική και δι-αφημιστική χρήση, συμπεριλαμβανομένων και των φωτογραφήσεων – βιντεοσκοπήσεων γά-μου.

Οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλλουν σχετικό αίτημα στην 19^η Ε.Β.Α, όπου θα αναφέρουν συγκεκριμένα τον τόπο, τον τρόπο αλλά και το σχετικό σενάριο της φωτογράφισης – κινηματογράφησης. Όλα τα ανωτέρω με σχετική εισήγηση, της Υπηρεσίας μας και με συνημμένη την άποψη των ηγουμενοσυμβουλίων των μονών θα υποβάλλονται στην ΔΒΜΑ για την εισαγωγή του θέματος στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο για Γνωμοδότηση και την έκδοση σχετικής Υπουργικής Απόφασης, βάσει του άρθρου 50, παράγρ. 5 ββ, του Ν. 3028/2002. «Περί Προστασίας Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» καθώς και βάσει των άρθρ. 1 παρ. 4 και 2 παράγρ.1 του Ν. 2351/1995.

Επίσης επισημαίνουμε, ότι επειδή οι γαμήλιες βιντεοσκοπήσεις και φωτογραφήσεις στον Ιερό Χώρο των Μετεώρων το τελευταίο διάστημα έχουν αυξηθεί κατά κόρον δεν θα πρέπει να επιτρέπονται, καθώς λόγω της πνευματικής φιλοσοφίας του χώρου δεν συνάδουν με αυτόν (όπως αναφέρεται και στο κοινό έγγραφο των Ιερών Μονών) (Βλ. διαφάνεια 16).

2. Αναρρίχηση επί των βράχων - σχοινοβασία

Επειδή τελευταία διαπιστώθηκε μια «αναρχη» εκτέλεση της δραστηριότητας αυτής, καθώς δεν έχουν προσδιορισθεί επακριβώς οι θέσεις, όπου είναι επιτρεπτή και επί πλέον με την έμπηξη επί των βράχων μεταλλικών εξαρτημάτων αναγκαίων για την αναρρίχηση, καθώς και με την αυθαίρετη επιλογή διαδρομών από κάθε αναρριχητή (πράγμα που συνεπάγεται πολλαπλασιασμό των κινδύνων) οι βράχοι «τραυματίζονται» και υφίστανται μερική αλλά ανεπανόρθωτη βλάβη. Ενόψει αυτών σας γνωρίζουμε, ότι επί εκείνων των βράχων, επί των οποίων υφίστανται εν ενεργεία μονές ή

κατάλοιπα μονών που ήταν εν ενεργεία, καθώς και σε βράχους που έχουν οπτική επαφή με αυτούς, **δεν πρέπει να επιτραπεί η δραστηριότητα αυτή.**

Ωστόσο, οι βραχώδεις σχηματισμοί που δημιουργούν το μετεωρίτικο σύμπλεγμα (Βλ. **διαφάνεια 2**) είναι πανταχόθεν ορατοί και με αμοιβαία οπτική επαφή μεταξύ τους. Επειδή η αναρρίχηση να μην δεν χαρακτηρίζεται για τη μαζικότητά της, ωστόσο εμφανίζει μία «δημοφιλία» σε ένα συγκεκριμένο κύκλο επισκεπτών, πρέπει να ικανοποιηθεί το αίτημά τους για αναρρίχηση, αλλά με βάση τα ανωτέρω κριτήρια. Δηλαδή να επιτραπεί η αναρρίχηση σε εκείνους τους βράχους, στους οποίους δεν υφίστανται εν ενεργεία μονές ή κατάλοιπα μονών, καθώς και σε βράχους που έχουν οπτική επαφή με αυτούς. Μετά από επιτόπια αυτοψία και προκειμένου να προσδιορισθούν οι ανεκτοί βράχοι, ώστε να καταγραφούν και νομοθετικά και κατ' επέκταση να γίνουν γνωστοί στους ενδιαφερόμενους με την αναρρίχηση ως νόμιμο πεδίο αναρρίχσεως, κατέληξε στον κατωτέρω βράχους, τους οποίους και **προτείνει ως επιτρεπόμενα πεδία της δραστηριότητας αυτής:** (Βλ. **χάρτη Δήμου Καλαμπάκας – διαφάνεια 3**)

Α) Το σύμπλεγμα των βραχωδών σχηματισμών που εκτείνονται ΒΔ (Βλ. **διαφάνεια 4**) του βράχου της Ιεράς Μονής Μεγάλου Μετεώρου, που είναι γνωστό στους αναρριχητές με τις εξής επωνυμίες: (Βλ. **διαφάνεια 5**)

1) Πέτρα που κρένει, 2) Δισκοπότηρο, 3) Καλυμμαύχι, 4) Δίδυμοι Πύργοι, 5) Πέτρα του Βοσκού, 6) Αμπελοφύλακας, 7) Καμπάνα, 8) Πύργος Καστρακίου, 9) Τοίχος του Γύπα, 10) Μπουλάτα, 11) Τοίχος των Αυλών.

Β) Το σύμπλεγμα 6 ανωνύμων βράχων που κείνται βόρεια του βράχου της Ιεράς Μονής Μεγάλου Μετεώρου και προς τα δεξιά του αγροτικού δρόμου, που οδηγεί στην Ιερά Μονή Υπαπαντής. (Βλ. **διαφάνεια 6 και 7**)

Γ) Το σύμπλεγμα των βραχωδών σχηματισμών (Βλ. **διαφάνεια 8**), που κείνται έναντι της Ιεράς Μονής Ρουσάνου και ανατολικά του βράχου του Στύλου ή του Αγίου Πνεύματος (Βλ. **διαφάνεια 9**) στον οποίο βρίσκεται και το σπηλαιώδες ασκητήριο «φυλακές των μοναχών», με τις επωνυμίες (Βλ. **διαφάνεια 10**) «Κουμαριές», «Παλαιοκρανιές», «Τείχος Α και Β» και «Σουρλωτή». Ειδικά για τους βράχους αυτούς προτείνουμε, ότι θα πρέπει να επιτρέπεται η αναρρίχηση αποκλειστικά και μόνο στην ΝΔ τους πρόσοψη, δηλαδή προς τον οικισμό του Καστρακίου (Βλ. **διαφάνεια 11**), **ενώ πρέπει να θεωρείται απαγορευμένη η αναρρίχηση στο ΒΔ μέρος τους, διότι έχει άμεση οπτική επαφή με τις ενεργές μονές.**

Δ) Το σύμπλεγμα των βραχωδών σχηματισμών που βρίσκονται πλησίον του οικισμού Γάβρου Καλαμπάκας, για το οποίο υφίσταται μελέτη με τίτλο: «Κέντρο Αναρρίχησης και Αξιοποίησης βράχων Αγ. Δημητρίου και Γάβρου της Δημοτικής Ενότητας Χασίων του Δήμου Καλαμπάκας». Επίσης στον ευρύτερο χώρο υφίστανται ασκηταριά α) του Αγ. Θεοδοσίου στο οποίο πραγματοποιήθηκαν εργασίες αποκατάστασης με επίβλεψη της 7^{ης} Ε.Β.Α, ενώ έχει υποβληθεί στην Υπηρεσία μας και μελέτη αποκατάστασης β) του ασκηταριού του Αγ. Δημητρίου, η οποία ελέγχεται από το τεχνικό τμήμα της Εφορείας μας, προκειμένου να υποβληθεί στα αρμόδια όργανα του ΥΠ.ΠΟ.Α για τη σχετική γνωμοδότηση (Βλ. **διαφάνεια 12,13 & 14**).

Επίσης, όπου θα επιτραπεί η αναρρίχηση, αυτή πρέπει να οριστεί ότι θα γίνεται υποχρεωτικά με την παραδοσιακή μέθοδο αναρρίχησης και με τη χρήση παραδοσιακών υλικών, ενώ πρέπει να απαγορευτεί η χρήση άλλων μεθόδων και υλικών υπερ-τεχνητών, όπως π.χ. η χρήση κρουστικών μηχανημάτων για την διάνοιξη οπών και τοποθέτηση βυσμάτων, η έμπηξη βυσμάτων – αγκυρίων χημικών ρητινών, διότι τοποθετούνται με τρυπάνι, καταστρέφουν το βράχο και τα σημάδια τους δεν εξαλείφονται.

Στην αναρρίχηση επί των βράχων πρέπει να ενταχθεί και η σχοινοβασία ή πέραςμα μεταξύ βράχων. Η σχοινοβασία (highline) από βράχο σε βράχο των Μετεώρων η οποία γίνεται πάνω σε τεντωμένο σχοινί, καλώδιο ή άλλο υλικό, συνεπάγεται πλην άλλων καταστροφική επέμβαση επί των βράχων με διατρητικό μηχάνημα για την τοποθέτηση στηριγμάτων σχοινοβασίας. Επομένως

είναι καταστροφική για τους βράχους, αφού προκαλεί μόνιμη βλάβη και αλλοίωση σ' αυτούς και κατά συνέπεια προτείνουμε την καθολική απαγόρευσή της (Βλ. διαφάνεια 15).

3. Διάφορα αεραθλήματα

Σ' αυτά κατά βάση περιλαμβάνονται: α) ελεύθερη πτώση ανθρώπων με ή χωρίς αλεξίπτωτο (base jumping) από βράχους, (π.χ. το γνωστό ως «παραπέντε») β) πτήση με στολή που διαθέτει δύο φτερούγες και αλεξίπτωτο (wingsuit, συνδυασμός αεροπτερισμού και ελεύθερης πτώσης), γ) ο χειρισμός και πτήση κάθε κατηγορίας αερομοντέλων, που έχουν αυξηθεί κατά κόρον το τελευταίο διάστημα. Πολλές δράσεις πραγματοποιούνται την ίδια στιγμή και σε διαφορετικά σημεία των Μετεώρων (Βλ. διαφάνεια 15).

Για τα αεραθλήματα αυτά προτείνουμε να μην επιτρέπονται, βάσει του άρθρου 10 παρ. 1-4 του Ν. 3028/2002, καθώς για την πραγματοποίηση πολλών από αυτά απαιτούνται βαρέως τύπου μηχανήματα και εγκαταστάσεις επί των βράχων οι οποίες επιφέρουν βλάβη και αλλοίωση, όπως η εκτέλεση της ελεύθερης πτώσης απαιτεί την εγκατάσταση επί των βράχων βατήρων ως σταθερό σημείο πτώσης. Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί, ότι με την υπ' αριθ. Δ/Δ2/7259/2071/1.3.2006 απόφαση του Διοικητή της Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας (ΦΕΚ 309/Β/15.3.2006) απαγορεύεται ο χειρισμός αιωρόπτερου και αλεξίπτωτου πλαγιάς πάνω από οποιαδήποτε πυκνοκατοικημένη περιοχή μιας πόλεως, μιας κωμόπολης ή μιας συνοικίας ή πάνω από οποιαδήποτε υπαίθρια συγκέντρωση ατόμων. Ο χώρος των Μετεώρων με το διαρκή και μαζικό τουρισμό που δέχεται όλη την ημέρα σαφώς και συνιστά υπαίθρια συγκέντρωση ατόμων και μάλιστα μεγάλη. Επίσης με την υπ' αριθ. Δ/Δ2/Δ/352/17475/9.12.2009 απόφαση του Διοικητή της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΦΕΚ 9/Β/13.1.2010) δεν επιτρέπονται πτήσεις αερομοντέλων χωρίς προηγούμενη άδεια από την αρμόδια αρχή «άνωθεν ή πλησίον αρχαιολογικών χώρων». Τα Μετέωρα είναι και αρχαιολογικός χώρος αλλά και χώρος με διαρκή υπαίθρια συγκέντρωση ατόμων.

Ειδικά για την πτήση κάθε τύπου αερόστατων (λέμβος με αεροστατική σφαίρα), καθώς και αερόπλοιων ή αλλιώς ζέπελιν (είτε οργανωμένα και επαγγελματικά είτε μεμονωμένα και ερασιτεχνικά), επειδή αυτού του είδους δράσεις αρχίζουν να γίνονται δημοφιλείς, αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο και εκτελούνται σε πολλά μέρη της υφηλίου, ενδεχομένως να υποβληθούν σχετικά αιτήματα και για την περιοχή των Μετεώρων. Προκειμένου λοιπόν να ικανοποιηθούν ανάλογα αιτήματα, για ένα τέτοιο άθλημα, αλλά και για να μην παραβιάζεται η νομοθεσία, προτείνουμε να καθορισθεί μία επιτρεπόμενη διαδρομή που θα διέρχεται αποκλειστικά πάνω από την πόλη της Καλαμπάκας και μόνον, με την προϋπόθεση, ότι αυτό δεν απαγορεύεται από τη νομοθεσία της Πολιτικής Αεροπορίας. Οι δράσεις αυτές δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να λάβουν χώρα πάνω από τους βράχους των Μετεώρων, καθώς οι ώρες που ανυψώνονται τα αερόπλοια αυτά είναι κατά την ανατολή και δύση του ηλίου, ώρες που είναι συνυφασμένες με την έναρξη και λήξη της μοναστικής ζωής και λειτουργίας. Σε αντίθετη περίπτωση, θα προκαλούν, πλην άλλων παρενεργειών, και σοβαρή παρενόχληση στη λειτουργική ζωή των μοναστηριών.

4. Άλλες δραστηριότητες

Η 19^η Ε.Β.Α προτείνει να μην είναι επιτρεπτές δραστηριότητες επί του φυσικού εδάφους, όπως:

α) η εκτέλεση αγώνων με μοτοσικλέτες απλές η ανώμαλων διαδρομών (enduro) και αυτοκινήτων κάθε τύπου στο οδικό δίκτυο των Μετεώρων

β) η θήρα στον αρχαιολογικό και ιερό χώρο των Μετεώρων, καθώς ως μνημείο εγγεγραμμένο στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO οφείλει να προστατεύεται η πανίδα και η χλωρίδα του μνημείου.

γ) η διαμονή στην ύπαιθρο εντός των ασκητηρίων, των προσευχαδίων και των λοιπών σπηλαίων και βράχων

δ) η εγκατάσταση οργανωμένης κατασκήνωσης και μεμονωμένων σκηνών, ή στάση - στάθμευση με σκοπό τη διανυκτέρευση τροχόσπιτων και τροχοβιλών. Όσον αφορά στη στάση - στάθμευση τροχόσπιτων και τροχοβιλών και κάθε είδους τροχοφόρου εντός του αρχαιολογικού και ιερού χώρου των Μετεώρων η 19η Ε.Β.Α θα προβεί στην εγκατάσταση ενημερωτικών πινακίδων (ελληνικά και αγγλικά), όπου θα αναγράφεται, ότι απαγορεύεται η στάση - στάθμευση των ανωτέρω εντός του αρχαιολογικού χώρου μετά τη δύση του ηλίου.

Όσον αφορά στη δραστηριότητα οργανωμένης ποδηλασίας ή ποδηλατοδρομίας προτείνουμε, ότι θα μπορούσε να είναι επιτρεπτή μόνον η διέλευση των ποδηλατοδρόμων στο οδικό δίκτυο των Μετεώρων μετά από σχετικό αίτημα των ενδιαφερομένων προς τα αρμόδια όργανα του ΥΠΠΟΑ, αφού ληφθεί η σύμφωνη γνώμη των ηγουμενοσυμβουλίων των ιερών μονών, ενώ θα απαγορεύεται η δημιουργία σημείων αφετηρίας ή τερματισμού ή προσωρινών στάσεων (control) εντός των ορίων του αρχαιολογικού χώρου.

Τέλος η Υπηρεσία μας δεν έχει αντίρρηση για περιπατητικές διαδρομές επί των μονοπατιών και μόνον που υφίστανται εντός του Αρχαιολογικού χώρου των Μετεώρων.

Σημειωτέον, ότι ισχύουν και οι κάτωθι όροι που περιλαμβάνονται στην αναοριοθέτηση του αρχαιολογικού χώρου των Μετεώρων (κεφ. Α., παράγραφ. 5):

1. Οι δασικές εκτάσεις εντός της ζώνης να διατηρήσουν τον υφιστάμενο χαρακτήρα τους. Σε περίπτωση αναδάσωσης ή εκτέλεσης έργου προστασίας του δάσους, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των αρμόδιων υπηρεσιών του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. Δεν επιτρέπεται η κοπή δέντρων χωρίς την έγκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.

2. Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση ποιμνιοστασίων.

3. Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση λυόμενων οικίσκων και τροχοβιλών.

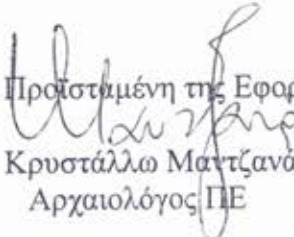
4. Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση αιολικών σταθμών, φωτοβολταϊκών και κεραιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας.

5. Δεν επιτρέπεται η οποιαδήποτε αλλοίωση του εδάφους ή η εγκατάσταση οποιασδήποτε κατασκευής.

6. Δεν επιτρέπεται η διάνοιξη νέων οδών, καθώς και οποιαδήποτε διαπλάτυνση των υφιστάμενων οδών, εκτός για τις ανάγκες πυροπροστασίας των μνημείων. Επιτρέπεται μόνο η συντήρηση αυτών, κατόπιν εγκρίσεως από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ

Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Συνημμένα: 1) Τριάντα πέντε (35) φύλλα.
2) Ένας (1) οπτικός δίσκος (cd)

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Κρυστάλλω Μαντζανά
Αρχαιολόγος ΠΕ